

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 28.

Fylke: Sogn og Fjordane

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Hornindal

Emne: Atrikk til maten til kvardags.

Bygdelag: Nordstraunda

Oppskr. av: Rasmus Navelsaker.

Gard: Navelsaker.

(adresse): Hornindal

G.nr. 9

Br.nr. 5

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter ^{og} andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Mjølke.

Med same mjølka var sild, fekk Amåborna ein liten drykk kvar, det kallast toll. Det var både morgon og kveld, kyrne vart mjølka morgoane og kveldane. Når kyrne var flotta opp, kunne dei bruke ein høvert og kunne mjølka i utau fløyta, og bruke mjølka til å koke sūpa og graut på. Elles fekk mjøkefatet stå til mjølka vart til skjor, og kyrne vart fløytt, av og haud i kyrneambarene saman med fløyta. Skjoret kunne ein lage soppe av, koke det til kost og mose og ha på den kalde kveldsgrauten.

2. Kom ein, av reis, eller var det framande som kom, kunne det jant vere ei skål søtmjølke til fyrstedrikke.

3. Hadde ein rikeleg mose, slo ein den i mosestampen. Om ei tid vart det til syre. Ein tok nokk syre i ei skål, hadde vatn i - syreblende, det var godt fyrstedrikke. Fyrstedrikke kunne og lagast av sūp-sūpblende.

- Pl.

4. Pl vart jant bruggja til jul - og til bryllaup og gravøl. Dei tok dei jannast einde 1-2 fjinner med fint öl spissel. Dette vart brukt til drikke, attåt maten, og til fyrstedrikke under ymse slags arbeid. Ved 1900 tok brugginga til å minke av, no ved 1950 er det berre få som bruggjar.

Kaffi.

5. Som barn hadde vi mjølk eller mase attåt mateu. Ved 1890 fekk dei kjøpt sikori, det kokte dei drikke på. Seinare vart det breud korn og potetkuødestykke på ein grytebotn, og so vart kornet og kuødekuøppane malne, og koka drikke på mjølet, dette skulde vere som ein kaffi. Ved 1900 vart kaffi kjøpt, han vart breud på ein grytebotn, malne og kviust med ei tomflaske til vass bottvoer botnen på ei mjølkepingje. So vart det koka lög på mjølet - kaffi, og han var helst kjøn. So litt sukker til, litt flögje i, men det var det lite med kaffibrinket så, det var lite peugar millom folk så, og leta råd. Det vart brukt mest mjølet til mateu, kaffi berre sjeldan. Kvarbrøystykke vart han først ved 1920.
7. No 1950 er det kaffi og kakemat til frokost kvar dag, og sameleis er det til nons. Flatbrødbrinket minnar av.
8. Ein kokar opp vatn på kaffikjelen, har kaffimjølet med på og let det koke 3-5 min., og har så høveleg bra kaffi. Eller ein kan ha kaffimjølet i ein pose av lereft, og la den pose vere med i det kokaude vatnet 3-5 min., så har ein trekkkaffi. Sia det vart slutt med å male kaffieu ved å pulle ei tomflaske over dei breude bannene på ein mjølkepingjebotn, har ein male han på ei vanleg kaffi - kvern.
9. Somme brukar ikkje sukker i kaffieu, andre har strøsukker eller stikkjesukker i han. For ^{nokon} ~~ein~~ del er det bra med eit stykke kvitt sukker i munnem attåt kaffieu.
10. I kaffieu har ein mjølk eller flögje - oppkoka flögje.
- Te.
11. Ein brukar te ein og annan gong. Det tok dei til med ved 1920 åra. Men lenge for så, brukte Mor kjeldete, når vi var forkjølte, det kunne og vere karvete og ein botte i slike høve.

Brennevinn

12. Brennevinn var brukt berre handelsesvis. Som lite gult

II.

3

helst eg þá á Stríkue í ei elv. Þá eg kom heim, mätte eg
í seug. Bestefar kom með einu dram breunneim, som eg
mätte þrikke. Eg soona - og var heilt bra, dá eg vak-
na.

Nýjare Stríkue.

13 Einu kau ha vörteröl, brús og líknaude ved g'estebod, og
festlege höve í brúslýðpau.

II 57. u.